

samme Anskuelse, som jeg har udtalt i den Commission, som jeg har havt den Ære at være Medlem af, og det er den selv samme Anskuelse, som jeg udtalte i de Roeskildske Stænder; nu som da, formener jeg, at Lovgivningsmagten skal gaae sin faste, sikre Gang. Den, som troer sig brostholden ved dens Bestemmelser, kan frembære sin Klage, og troer han, at have en Klage, som han kan gjøre gjeldende ved Domstolene, da være det langt fra mig, at vilde affjære ham Ret dertil, thi Veien til Domstolene bør staae aaben for Alle, og i alle Tilfælde; men denne Bei bør aldrig kunne blive en Bom for den lovgivende Magt. (Hør!).

Derfor man spørger, hvordan lignende Forhold ere blevne ordnede i andre Stater, da er det netop paa den selv samme Bei som den her antydede; der er saa Reformer i Næringsvæsenet, som have havt det Omfang, og paa den Tid, den fremtraadte, er blevet betragtet som et saa indgribende Skridt, som Reformen af det preussiske Næringsvæsen ved Loven af 2den October 1810. Jeg haaber, mine Herrer! at Ingen vil tage Forargelse af, at jeg henter Exempel fra en preussisk Lovforanstaltning, thi som det bekjendte Ordsprog lyder, skal man lære af sin Fjende. Ved Loven af 20de Octb. 1810 blev Næringsvæsenet ordnet og alle Monopoler og de saakaldte „Bankgerechte“ hævede, som vare Indskrænkninger med Hensyn til Kunder og Søgning, der bandt Næringerne til bestemte Steder, skjøndt det var aldeles vittterligt, at disse Rettigheder i en Række af Aar, man kunde sige fra umindelige Tider, vare blevne behandlede som Kjøbs- og Salgsgjenstande, som slet ikke stode i noie Forbindelse med den egentlige Udøvelse af Professionerne, thi der var Kjøbssteder, hvor alle Bænkene, for at bruge et dansk Udtryk, vare i Communerens Besiddelse, og de folgte dem da til hver den, som vilde udøve Næring; i andre Communer var det enkelte rige Privatmænd eller ogsaa undertiden Compagnier, som vare i Besiddelse af Rettighederne. Der hævede sig naturligtvis, efterat Loven af 2den October 1810 var udkommen, mange Klager over den Gaardhed og den Forfordeling, som var en Folge af den indførte Næringsfrihed; men ligesom Lovgiv-

ningen allerede havde antydet, at man vilde træffe senere Bestemmelser om, i hvilke Tilfælde der tilkom den, som troede sig brostholden ved Lovens almindelige Bestemmelser, en Stædeserstatning, saaledes udkom Aaret derpaa en Lov, af 7de Septbr. 1811, som regulerede alle disse Forhold, og det var efter min Overbeviisning den rigtige Bei, man havde indflaaet. Vilde man i Preussen have opsat denne saa høist vigtige Reform, som har havt en saa betydelig Indflydelse paa den hele industrielle Udvikling i Preussen, indtil alle de Enkeltes Krav paa Erstatning kunde blive afgjort ved Domstolene, saa tvivler jeg paa, at man selv i mange Decennier vilde have seet det gjen-nemført; og vilde man med Hensyn til Vagterlauget, for at vende tilbage til dette, nu sige: ja, men her angaaer det kun en enkelt Næring, og det vil ikke gjøre „et godt Indtryk“, naar man ikke vil gaae den i Protesten antydede Bei og først lade Sagen afgjøre ved Domstolene — saa vil jeg dertil svare: for det første er det overordentlig farligt og Noget, man bør tage sig vel iagt for, at indføre et Princip, hvorefter det skulde tilkomme en hvilkensomhelst, det være sig Corporation eller Privatmand, at standse den lovgivende Magt paa sin Bei (Hør!) og dernæst har den ærede Taler jo selv antydet, at man ikke engang veed, mod hvem denne Sag skulde anlægges, ligesaa lidt som hvor stort Erstatningskrav der vil gjøres, eller hvo der tilsidst skal afgjøre dette Punkt. Det er jo Antydninger nok for at vise, at denne Sag ikke meget let og meget snart kan ventes afgjort ad denne Bei. Naar man f. Ex. anlægger Sagen mod Kjøbenhavns Commune — og jeg vilde gjerne til Slutning sige nogle Ord derom —, saa kunde det jo meget gjerne være, at Høiesteret kom til det Resultat, at Sagen ikke som Erstatningsspørgsmaal vedkom den kjøbenhavnske Commune, og at den derfor blev afviiist; blev Sagen anlagt mod Staten, saa kunde det jo paa den anden Side være, at Høiesteret var af den modsatte Formening, og at Sagen af den Grund blev afviiist. Og hvorlænge skulde da den lovgivende Magt vente, for at kunne udøve sin gode Ret at træffe de Bestemmelser, som den anseer nødvendige i det Almenes Lær?